

بسم الله الرحمن الرحيم

د بین الافغاني خبرو لپاره د طرز العمل تر بشپړېدو وروسته، د افغانستان د اسلامي جمهوریت او د امارت د مرکزي ډلو ګډه اعلامیه د سولې بهیر د پرمختګ په برخه کې یو بل ګام دی. مور د افغانستان له مختلفو ولایتونو څخه افغان مېرمنې له دواړو له لورو څخه د دغه پام وړ پرمختګ له امله مننه کوي. همدارنګه مور د قطر حکومت څخه مننه کوي چې په تېرو څو میاشتو کې یې د مذاکراتي تیمونو کوربه توب وکړ. زموږ په باور، پر نړیوالو شریکانو او متحدینو سربېره، یوه سیاسي حل ته د رسېدو لپاره د ګاونډیانو په شمول اسلامي هېوادونه هم د افغان سولې په بهیر کې رغنده رول لوبولی شي.

څو کاله مخکې هېچا دا تصور نه شوی کولای چې د سولې بهیر به پیل شي او طالبان به یې هرکلی وکړي. نن، طالبان نه یوازې دا چې د مخامخ خبرو ملاتړ کوي، بلکې له نورو افسارو سره هم خبرو ته حاضرېږي. که څه هم په افغانستان کې د لسيزو شخړې حل کول دومره آسانه نه دي؛ خو که ژمنتیا، قرباني او رېښتینولي موجوده وي، شته اختلافونه د خبرو له لارې حل کېدلی شي- بې له دې چې فکر وکړو چې دا اختلافات څومره پېچلي دي.

داسې یوې سولې ته رسېدو لپاره چې په افغان ټولنه کې ژورې ریښې ولري او د خبرو اجندا او پایلې له پراخ ملاتړ څخه برخمن وي، اړتیا ده چې د مذاکراتو د اجندا په چمتو کولو کې روڼتیا او شفافیت په پام کې ونیول شي. همدارنګه د اصولو په توګه افغانان دا خپل مشروع حق ګڼي چې د مذاکراتو د اجندا په اړه خبر اوسي، ځکه راتلونکي یې ورپورې تړلی. په ورته توګه، مور غوښتنه کوي چې د اجندا هغه موضوعات چې د دواړو لورو له خوا طرحه شوي، له خلکو سره شریک شي. هره موضوع باید په افغانستان کې د سیاسي ګوندونو، مدني ټولني، خصوصي سکتور او رسنیو په شمول له ټولو خلکو سره شریکه شي. دا د تلپاتې سولې لپاره ډېر مهم دي، ځکه چې خلکو ته د خپل هېواد د سولې بهیر کې د ګډون احساس ورکوي.

دا چې اوس د سولې خبرې د ۲۲ ورځو لپاره ځنډول شوي دي، مور پر دواړو غاړو غږ کوي چې د خبرو تر بیا پیلېدو مخکې د اجندا د نهایي کولو لپاره پر سلا-مشورې تمرکز وکړي. مور همدارنګه پر دواړو لورو غږ کوي چې د تاوتریخوالي زیاتول د مذاکراتو لپاره د وسیلې/تاکتیک په توګه ونه کاروي. مور پر نړیوالو ټولني او ګاونډیو هېوادونو هم غږ کوي چې له خپل نفوذ او اغېز څخه په استفادې د بین الافغاني خبرو په جریان کې د تاوتریخوالي د زیاتېدو مخه ونیسي.

د اقتصادي چارو او سولې انستیتیوت د ۲۰۱۹ د نړیوالې سولې د شاخص په راپور کې افغانستان تر ټولو لږ سوله ییز هېواد بلل شوی، په داسې حال کې چې تر دې مخکې سوريې دغه نوم ګټلی و. افغانستان د نړیوال تروریسم د شاخص د نوملړ په سر کې راځي چې په لوړه کچه اقتصادي تاثیرات له ځان سره لري او دغه تاثیرات د دې هېواد د ټول ناخالص کورني تولید (GDP) له ۱۶،۷ سلنې سره معادل دي. پر دې سربېره، په ۲۰۱۹ کال کې د ۲۰ مرګوني تروریستي بریدونو له جملې ۶ یې په افغانستان کې شوي دي، چې له همدې امله د افغانستان جګړه د نړۍ تر ټولو خونړۍ جګړه ده چې تر ټولو لوړ شمېر مرګ ژوبله له ځان سره لري.¹ افغانان زښت ډېر کړېدلي دي. آن پروډ مور د دې شاهدان وو چې په کابل ښار کې پر هستوګنیزو سیمو ۱۰ توغندي وتوغول شول چې مرګ ژوبله او ویجاړي یې له ځان سره درلوده. په افغانستان کې د وړاني او تروما کچه چې هره ورځ یې افغانان تجربه کوي، له تصور څخه پورته ده.

له بلې خوا، داسې حال کې چې افغانستان له ستونزمن او حساس تاریخي وضعیت، شدیدې جګړې او په راتلونکي کې د نړیوال ملاتړ له یو ناڅرګند حالت سره مخ دی، کووېډ-۱۹ ناروغي هم افغانستان ګواښي. د کورونا ویروس د خپرېدو له امله د افغانستان اقتصاد زیانمن شوی او پر مصارف، صادراتو او عایداتو باندې یې منفي اغېز کړی چې دا کار افغانستان د بې وزلۍ په وړاندې نور هم زیانمنونکی کوي.

¹لته یې موندلی شي: <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2020/11/GTI-2020-web-1.pdf>

د بنځو ولايتي شبکې ولسي شبکې دي. دا شبکې د هېواد له هر ولایت څخه ښځې منسجوي ترڅو د شخړو د حل، سولې جوړونې او د خدماتو د وړاندې کولو لپاره باور او اعتماد جوړ او له بېلابېلو اړخونو سره اتحاد رامنځته کړي او په خپلو ټولنو کې کار وکړي.

مور پر دواړو لورو غږ کوو چې د خلکو غوښتنه په پام کې ونیسي، تاوتریخوالی زیات نه کړي، پر اجنډا هوکړه وکړي او له لا ډېر ځنډ څخه د مخنیوي په موخه سملاسي د ۲۰۲۱ کال د جنورۍ پر ۵ مه خبرې پیل کړي. که څه هم افغانان هره ورځ د جگړې له امله خپل عزیزان له لاسه ورکوي، مور لا هم هیله من یو او سترگې مو دواړو مرکچي ټیمونو ته دي چې له ځنډ پرته خبرې پیل کړي او د یوه تلپاتې سیاسي جوجاړي له لارې بریالی نتیجې ته ورسېږي.

*****د تلپاتې سولې په هیله*****

د **بڼځو ولایتي شبکې** ولسي شبکې دي. دا شبکې د هېواد له هر ولایت څخه بڼځې منسجوي ترڅو د شخړو د حل، سولې جوړونې او د خدماتو د وړاندې کولو لپاره باور او اعتماد جوړ او له بېلابېلو اړخونو سره اتحاد رامنځته کړي او په خپلو ټولنو کې کار وکړي .